

O projektu „Interaktivní dispenzační semináře“

PharmDr. Alena Linhartová, Mgr. Josef Malý

Vedoucí projektu Interaktivní dispenzační semináře

Česká farmaceutická společnost, Sekce klinické farmacie

Žádné léčivo není podáváno bez rizika. Dobrá znalost léčiv a s léčivy spojených problémů (tzv. lékových problémů) umožňuje farmaceutovi rozpoznat signál potenciálního rizika a dále s ním pracovat. Podstatou vzdělávacího projektu Interaktivní dispenzační semináře (IDS) je kontinuálně trénovat tuto dovednost, tj. školit farmaceuty v managementu lékových problémů. Cílem projektu je přispět k vyšší kvalitě farmaceutické péče.

Klíčová slova: farmaceutická péče, management lékových problémů, interaktivní dispenzační seminář.

On the project of "Interactive Dispensing Seminars"

No drug is administered without risks. Good knowledge of drugs and drug-related problems allows the pharmacist to identify a signal of a potential risk and to further interpret it. The main idea of the Interactive Dispensing Seminars (IDS) educational project is to continually practise this skill, i.e. to train pharmacists in the management of drug-related problems. The aim of the project is to improve the quality of pharmaceutical care.

Key words: pharmaceutical care, management of drug-related problems, Interactive Dispensing Seminar.

Prakt. Lékáren. 2012; 8(5): 227–228

Projekt zaštiťují 2 subjekty: **Sekce klinické farmacie České farmaceutické společnosti** (SKF ČFS) garantuje odbornou kvalitu projektu, **Česká lékárnická komora** (ČLnK) prostřednictvím Lékárnické akademie odpovídá za realizaci projektu po organizační stránce.

Principem projektu IDS je posílit komplexní vnímání farmakoterapie a díky tomu také potenciál farmaceuta zachytit rizikové místo v lékovém režimu pacienta, kvalifikovaně odhadnout míru rizika u daného pacienta a navrhnout možné řešení. Uplatněním této dovednosti se farmaceut podílí na zajištění maximální účinnosti a bezpečnosti léčby, na snížení nákladů na léčbu a na podpoře adherence pacienta ke zvoleným terapeutickým postupům.

Semináře projektu IDS mají 3 charakteristické znaky: výuka je založena na řešení kazuistik, je realizována interaktivní formou a seminářů, které probíhají pod vedením vyškoleného farmaceuta (lektor), se vždy účastní také lékař (konzultant).

Řešení kazuistik (tj. konkrétních klinických případů) umožňuje trénovat individualizovaný přístup k farmakoterapii a k řešení lékových problémů. Osvojení si takového přístupu je pro praxi nezbytné, protože u každého pacienta dochází k jedinečné kombinaci onemocnění, léčiv a dalších charakteristik. Optimální postup řešení tak může být i u pacientů se shodným lékovým problémem různý.

Interaktivní metoda výuky (řízená diskuse, práce účastníků ve skupinách apod.) přináší prostor pro aktivní zapojení účastníků do řešení předložených případů. Jejím cílem je stimulovat

vzájemnou výměnu teoretických poznatků i praktických zkušeností a učinit výuku efektivnější.

Přítomnost lékaře mezi farmaceuty dává možnost prezentovat, porovnat a především propojit přístup lékaře a přístup farmaceuta k farmakoterapeutickým otázkám, zejména co se týká priorit v cílech farmakoterapie a míry akceptování jejích rizik a dále zkušeností s odpovědí pacienta na léčbu a jeho chováním.

Z uvedeného tréninku profitují farmaceuti poskytující farmaceutickou péči na různých úrovních: lékárníci provádějící dispenzaci (výdej) léčiv pacientům v lékárně, lékárníci poskytující individuální odborné konzultace pacientům v lékárně, kliničtí farmaceuti, kteří se účastní terapeutického procesu v přímé spolupráci s lékařem a ostatními členy multidisciplinárního týmu (ať už u lůžka pacienta nebo v ambulantní sféře).

Inspirací pro vznik projektu IDS byly pozitivní zkušenosti s kazuistickými workshopy realizovanými v rámci mítinků odborných společností klinické farmacie: Evropské společnosti klinické farmacie a později také SKF ČFS.

Pro vlastní projekt IDS byly klíčové následující momenty:

- Setkání profesora klinické a sociální farmacie RNDr. Jiřího Vlčka, CSc. a lékárníka PharmDr. René Macha, kteří spolu již v letech 1995/1996 vedli první samostatné semináře (Břeclav, dále Ústí nad Labem, Znojmo a Zlín).
- Navázání spolupráce s internistou a klinickým farmakologem MUDr. Františkem Kuličem, která byla počátkem později standardní účasti lékaře na seminářích projektu IDS.

- Dohoda mezi SKF ČFS a ČLnK o vytvoření projektu IDS.

Dnes je projekt IDS projektem s tradicí, který má jasně stanovený cíl i metody určené k jeho dosažení, vytvořené systémy kontroly a jištění kvality (včetně systému vzdělávání lektorů). To vše spoluvytváří „značku“, tj. charakteristický produkt, kterým semináře projektu IDS jsou. Pro odlišení od jiných interaktivních seminářů zabývajících se problematikou farmakoterapie jsou semináře projektu IDS vždy prezentovány pod celým názvem „Interaktivní dispenzační semináře“ nebo pod zkratkou IDS.

V roce 2012 je plánována realizace 75 seminářů ve 21 regionech České republiky.

Lektorský tým tvoří v současnosti 31 lektorů způsobilých k samostatnému vedení seminářů, další 3 kolegové procházejí základním lektorským tréninkem („lektori v přípravě“). Pro lektory jsou pravidelně organizována pracovní setkání za účelem projednání aktuálních otázek souvisejících s projektem a za účelem výměny zkušeností s vedením seminářů. Mimo to jsou připravovány vzdělávací kurzy s cílem podpořit znalosti lektorů stran farmakodynamiky a farmakokinetiky léčiv, aktuálních poznatků evidence-based medicine, farmakoinformatiky a dalších disciplín, dále vzdělávací kurzy zaměřené na zdokonalení prezentačních dovedností lektorů aj.

Kolektiv lektorů IDS je stále otevřen novým členům, kterým nabízí příležitost sdílet osobní zaujetí pro aplikovanou farmakologii, tříbit si názory na odborná i pedagogická témata ve společných diskuzích a aktivní účastí na vzdělávání

podporovat postavení farmaceuta ve společnosti. Zájemci o lektorování seminářů mohou kontaktovat vedení projektu prostřednictvím e-mailové adresy (linhara@seznam.cz).

Lékový problém je událost nebo okolnost spojená s farmakoterapií, která skutečně nebo potenciálně brání v dosažení zamýšlených zdravotních výsledků (1). Lékovým problémem může být např. užívání zbytného léčiva či naopak neužívání indikovaného léčiva, nevhodný výběr léčiva, nevhodně zvolené dávkování léčiva, nevhodný výběr lékové formy či cesty podání léčiva, nedostatečná edukace pacienta o správném užívání léčiva, nežádoucí účinek léčiva (vč. lékových interakcí či neúčinku léčiva), non-adherence pacienta ke zvolenému farmakoterapeutickému postupu ad.

Management lékových problémů je komplexní proces vedoucí od zachycení signálu o lékovém problému až po zhodnocení výsledku intervence provedené za účelem jeho eliminace. Existují různé metody managementu lékových problémů (např. Algoritmus SAZE (2), Dáder Method (3)).

Základní teze odborného vedení interaktivních dispenzačních seminářů:

- Presentovat přístup farmaceuta i lékaře k řešení lékových problémů.
- Klást důraz na farmaceutickou péči o pacienta a její principy.
- Presentovat teoretické poznatky i klinické zkušenosti s farmakoterapií.
- Diskutovat identifikované lékové problémy neustále v kontextu konkrétního klinického případu.

Písemně zpracované kazuistiky z interaktivních dispenzačních seminářů:

Vybrané kazuistiky ze seminářů, zpracované do písemné podoby umožňující samostudium, jsou po přihlášení k dispozici na webu České lékárnické komory v sekci Vzdělávání (<http://www.lekarnici.cz>).

Projekt IDS byl úspěšně prezentován na domácích i zahraničních odborných a vědeckých fórech – např. na Evropské konferenci farmaceutek (Lipsko, 2009), Lékárnických dnech (Frýdek-Místek, 2010), EuroPharm Foru (Kodaň, 2010), zasedání Vědecké rady České lékařské komory (Praha, 2012).

Literatura

1. The PCNE Classification V6.2. Citováno 2012-07-16. Dostupné z: <http://www.pcne.org/sig/drp/documents/PCNE%20classification%20V6-2.pdf>.
2. Vlček J, Fialová D, et al. Klinická farmacie I. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 368 s. ISBN 978-80-247-3169-8.
3. Dáder method to provide pharmacotherapy follow up. Ars Pharm. 2005; 46(4): 309–337.

Článek přijat redakcí: 17. 9. 2012

Článek přijat k publikaci: 21. 9. 2012

PharmDr. Alena Linhartová

Česká farmaceutická společnost,
Sekce klinické farmacie
linhara@seznam.cz
